

Úpravář/úpravářka usní (kód: 32-020-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (kód: 32)
Týká se povolání: Úpravář usní
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v normách a technických podkladech v koželužské výrobě	3
Volba postupu práce, materiálů a technologických podmínek v koželužské výrobě	3
Obsluha koželužských strojů a zařízení	3
Seřizování, ošetřování a údržba koželužských strojů a zařízení	3
Zpracování kůží, úprava a zpracování usní po činění	3
Posuzování kvality usní, základních a pomocných materiálů, příprava usní k expedici	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v normách a technických podkladech v koželužské výrobě

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Pracovat se základní technickou dokumentací, provést rozbor předložené dokumentace ve vztahu ke konkrétnímu koželužskému výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Určit podle technické dokumentace stroje a zařízení potřebné ke zhotovení předloženého koželužského výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Určit podle technické dokumentace suroviny, polotovary a chemikálie potřebné ke zhotovení konkrétního koželužského výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Volba postupu práce, materiálů a technologických podmínek v koželužské výrobě

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Stanovit pracovní postup vytypované pracovní operace v koželužském výrobním procesu při dodržení zásad BOZP	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Stanovit suroviny a materiály potřebné ke zhotovení konkrétního koželužského výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vymezit technologické podmínky pro vytypovanou pracovní operaci koželužského výrobního procesu	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Popsat ekologický postup likvidace koželužského odpadu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obsluha koželužských strojů a zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést fyzickou kontrolu funkčnosti určeného koželužského stroje, nastavit potřebné parametry pro danou pracovní operaci a zpracovávaný materiál a uvést stroj do chodu s ohledem na dodržování předpisů BOZP	Praktické předvedení
b) Určit kritická místa určeného koželužského stroje s ohledem na dodržování zásad BOZP	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat konstrukci a funkci určeného koželužského stroje, předvést obsluhu u vytypované pracovní operace v koželužském výrobním procesu	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Seřizování, ošetřování a údržba koželužských strojů a zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést seřizování jednoho vybraného stroje pro koželužskou výrobu (postruhovacího stroje, nebo vyrážecího stroje, nebo lisu), včetně nastavení daných parametrů při dodržení zásad BOZP	Praktické předvedení
b) Provést čištění, mazání a základní údržbu jednoho vybraného koželužského stroje s ohledem na dodržování zásad BOZP, zdůvodnit nutnost provádění pravidelné údržby	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Zpracování kůží, úprava a zpracování usní po činění

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Posoudit kvalitu kůží připravených k výrobě holiny, případné vady vyhodnotit a určit jejich vznik	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vysvětlit technologický postup výroby holiny a zdůvodnit nutnost vykonávání jednotlivých pracovních operací	Ústní ověření
c) Zdůvodnit nutnost konečné úpravy usní, popsat jednotlivé úpravy a navrhnout odpovídající způsob konečné úpravy pro konkrétní materiál	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Rozeznat a popsat konkrétní způsob úpravy předloženého vzorku	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Předvést pracovní operaci napínání, popsat pracovní postup a stanovit účel práce	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Vysvětlit rozdíl mezi materiály upravovanými broušením líce a broušením rubu, rozeznat tyto způsoby úpravy na předložených vzorcích	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Předvést pracovní operaci sušení, popsat pracovní postup	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Posuzování kvality usní, základních a pomocných materiálů, příprava usní k expedici

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Určit a pojmenovat předložené vzorky usňových materiálů podle jejich původu a způsobu zpracování	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Posoudit kvalitu vyrobených usní, vyhodnotit případné nedostatky, určit způsob jejich vzniku a provést třídění usní podle ukazatelů kvality do jednotlivých skupin	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Provést měření plochy usní, vyznačit na rubovou stranu výsledek a popsat pracovní postup	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Provést balení usní do balíků, označit je potřebným značením a připravit k následné expedici	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/upravar-usni#zdravotni-zpusobilost>).

Povinností zkoušejícího je dbát na to, aby zkouška probíhala podle tohoto hodnoticího standardu. Ověřováním kritérií hodnocení pro jednotlivé odborné kompetence je třeba získat celkový přehled o způsobilosti uchazeče vykonávat povolání v určitém úseku koželužské výroby.

Ověřování odborných kompetencí bude probíhat v reálném prostředí koželužské výroby. Při ověřování kritérií hodnocení - založených na formě praktického předvedení - je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů, k dodržování pracovních postupů, ke správné volbě technologie, ke kvalitě provedení pracovních činností a správné obsluze strojů, zařízení a náradí. Při ústním projevu je třeba sledovat používání odborné terminologie a využívání teoretických znalostí pro řešení praktických úkolů.

Autorizovaná osoba určí u odborné kompetence **Seřizování, ošetřování a údržba koželužských strojů a zařízení** pro kritéria hodnocení a), b) typ koželužského stroje, ke kterému se budou vztahovat zadané úkoly podle konkrétní technologie koželužské výroby v místě konání zkoušky.

Autorizovaná osoba zadá k posouzení u odborných kompetencí **Zpracování kůží, úprava a zpracování usní po činění** pro kritérium hodnocení a); **Posuzování kvality usní, základních a pomocných materiálů, příprava usní k expedici** pro kritéria hodnocení a), b) vzorky v minimálním počtu 2 – maximálně 5 vzorků.

Při ověřování splnění kritérií hodnocení založených na formě praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů a ke kvalitě provedení pracovních činností.

Uchazeč si zajistí vhodné pracovní oblečení a pracovní obuv podle požadavků BOZP pracoviště, kde zkouška proběhne.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvláště pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na koželužskou nebo chemickou výrobu a střední vzdělání s maturitní zkouškou v jiném oboru a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti koželužské výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku v oblasti koželužské výroby.
- b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru zaměřeném na zpracování usní, plastů a pryže nebo v oborech vzdělání aplikovaná chemie nebo chemik operátor a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti koželužské výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku v oblasti koželužské výroby.
- c) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na koželužskou nebo kožedělnou technologii a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti koželužské nebo kožešnické výroby nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo učitele odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování v oblasti koželužské nebo kožešnické výroby.
- d) Profesionální kvalifikace 32-024-H Koželuž/koželužka a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti koželužské nebo kožešnické výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování v oblasti koželužské nebo kožešnické nebo kožedělné výroby.

Další požadavky:

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Koželužská dílna v reálném provozu umožňující ověření všech odborných kompetencí, s přísunem potřebné energie, odpovídající bezpečnostním, hygienickým a ekologickým požadavkům, vybavená následujícími základními výrobními stroji, zařízeními, náradím, surovinami, materiály, polotovary a činicími látkami pro výrobu koželužských usňových výrobků:

- Stroje a zařízení pro úpravu a konečné zpracování usní: sudy, lisy nebo odstředivky, postruhovací stroj, vyrážecí stroj, napínací rámy, sušičky, měřicí zařízení
- Pomůcky pro čištění, mazání a údržbu koželužských strojů
- Chemikálie v množství potřebném pro vykonání zkoušky
- Barviva, impregnační a mazací látky v množství potřebném pro vykonání zkoušky
- Kůže (základní surovina pro koželužskou výrobu v množství potřebném pro vykonání zkoušky minimálně 1 kus - maximálně 3 kusy)
- Výrobní dokumentace (technická a technologická dokumentace pro koželužskou výrobu) - bude k dispozici v listinné podobě v počtu 1 kus pro okamžité použití uchazečem
- Vzorky usní z různých zvířat a s různou povrchovou úpravou (minimálně 3 kusy - maximálně 7 kusů)
- Vzorky usní s vadami vzniklými za života zvířete, během skladování suroviny a během technologického procesu výroby (minimálně 3 kusy - maximálně 7 kusů)
- Osobní ochranné pracovní prostředky (pracovní zástěra, chrániče sluchu, pracovní rukavice)
- Učebna vybavená PC s připojením na internet

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro uskutečnění zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 6 až 7 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro textilní, oděvní a kožedělný průmysl, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Česká obuvnická a kožedělná asociace, Zlín

ORTO plus, s. r. o., Zlín

Střední škola obchodně technická, Zlín